

TELEGRAFUL ROMÂN.

apare Marția, Joia și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere douré — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 27 Novembre, 1895.

În numărul 127 al diariului nostru am pus în discuțiune publică cestiunea dotațiunii protopresbiterilor nostri.

Suntem fermi în credința că cestiunea acesta merită o discuțiune amănunțită, și binevoitoare.

Trebue să scrutam până în fundul cestiunii, și să fim din capul locului în curat, cu un lucru.

Cestiunea cu dotațiunea protopresbiterilor este cestiune la aparență curat bisericească, în realitate însă ea este o cestiune pur națională, căci în viața noastră națională preoțimea a jucat rol de frunte, și în fruntea ei au fost protopresbiterii.

Legea cea nouă a lovit deci, adenc a lovit ea în condițiunile de existență ale preoțimei noastre și mai simțitoriu a lovit ea pe protopresbiterii nostri.

Se cere însă și o bîntuță dămnă, binevoitoare, căci numai așa vom deslega o grea problemă în viața internă a bisericeii noastre.

Când am pus în discuțiune afacerea, am făcut apel la cei mai de aproape interesați, la protopresbiterii actuali.

La ei am făcut apel, ca la cei mai chemați de a se pronunța în afacere.

Legile bisericesci s'au sancționat de un an de zile, congresul nostru a adus în Maiu concludul său normativ, prin care a șters tidulele pentru cestiune.

A fost deja timp destul, ca asupra afacerii să judece și cei interesați mai de aproape, adică protopresbiterii nostri, destul a fost timpul să cugetăm și noi cei muncitori și de alte multe cestiuni ardetore, cari de aproape ating interesele poporului nostru.

Deslegarea nu ar întâmpina greutăți, dacă am trăi între condițiuni normale. Statul a luat dotațiunea protopresbiterilor și a preoțimei, în locul prim el e chemat să dea desdaunare cuvîntoasă din visteria statului, unde contribuie toți cetățenii.

Punând statul la dispozițiunea autorității bisericesci o sumă cuviinciosă, acesta ar sci apoi acoperi trebuințele cele mai ardetore, și de bună samă la locul prim ar veni protopresbiterii.

Din partea statului însă biserica noastră nu a întimpinat până acuma nici un semn de bunăvoință în direcțiunea indicată.

Am avut din timpuri mai bune o dotațiune a preoțimei noastre, cunoscută sub numirea ajutoriul dela stat, pe care un curent servil de pe acele timpuri o a numit mila împărțescă.

O am numit dotațiune, deși ea era de tot neînsemnată, căci în termin mediu abia venia pe un preot suma anuală de 20 fl.

Ne ajutam însă și cu acea neînsemnată sumă, căci se considerau de comnat preoții cei mai sêraci cu suma anuală de 50—100 fl.

Curentul bolnăvicios de ași a luat din mâile bisericeii și acest ajutoriul de 10 ani acuma, și spre ce scop se întrebuițeză el ași, biserica noastră nu o scie.

A făcut guvernul ce a voit cu acest ajutoriul dat în timpuri mai bune bisericeii noastre.

În autograful prea înalt, cu care s'a luat din mâile bisericeii ajutoriul, se dice apriat, că guvernul are să și dea samă de sumele nedistribuite, cari au să vină tot pentru scopuri de ale bisericeii greco orientale. De 10 ani nici despre acesta nu se mai scie nimica.

Prin esmisul ministerial din 4 Maiu, 1885 Nr. 16.013 se ia ajutoriul din mâile bisericeii și 400 s'au lăsat la dispozițiunea Escelenției Sale a metropolitului nostru „exclusiv pentru ajutorarea preoțimei pre lângă obligămîntul de a da rațiociniu”.

În decursul anilor s'a luat și această sumiță.

Observăm, că numai față cu biserica noastră ortodoxă română s'a ur-

mat această draconică observare, față cu celelalte biserice nu.

În anul 1885 sinodul nostru a trimis o deputațiune la Maiestatea Sa Monarchul spre a-i cere scutul în contra guvernului; deputațiunea a fost bine primită, dar rezultat nu a adus.

În fruntea deputațiunii a fost vi-cariul episcop din Caransebeș, P. S. P. Popea.

În raportul dat sinodului deputațiunea spune, că la reîntorcere din Viena în Pesta s'a abătut și pe la ministrii. Nici ministru president, nici cel de culte nu au voit să fie acasă și se vor întorc deputațiunea, pe care corôna o a fost primit.

Despre ministeriul de culte cetim în raportul comisiunei.

„Numai decât după acesta deputațiunea s'a prezentat și în biroul Escelenției Sale dlui ministru de culte și instrucțiune publică. Dar și deci în instrucțiunea dlui ministru a fost primit de dl secretariu de stat Gedeon Tanárky care a binevoit a întrefine discurs mai detaiat în meritul causei, din care discurs s'a arătat, că dl secretariu e cu totul sinistru informat atât despre cauza din cestiune, cât și despre atitudinea arhidieceză”.

Va se dice ținuta politică a preoțimei noastre s'a adus ca pretecest pentru detragerea ajutoriului de stat.

Preoțimea noastră ortodoxă orientală e strîna legată de interesele poporului român.

Sub altă rubrică cade preoțimea catolică și înțelegem, pentru-ce în biserica greco-catolică e atât de puternic curentul spre catolicism și ura, atacurile contra bisericeii noastre ortodoxe române, care e biserica națională.

Înțelegem și manifestul trimis la adresa guvernului unguresc „din umbra columnei lui Traian”, manifest cu dinasticismul și loialitatea bisericeii greco-catolice.

Vorba e, că în budgetul din anul 1896 s'au luat unele sume pentru ajutorarea bisericeilor.

Manifestul a atras atențiunea guvernului greco orientală română, biserica națională română nu e loială.

În asemenea lumină stăm în fața statului.

Revista politică.

O corabie de război italiană a fost trimisă în apele levantine, ca să supravegheze evenimentele din Turcia. Faptul, că ea s'a oprit înaintea portului Salonichi, la care a ancorat și banuia, că o înțelegere tactică între flota italiană și britanică s'a proiectat, ori e în lucrare, însă pentru deosebite scopuri. Cei din Roma și cei din Londra resping dela ei în trun mod forte resolut o astfel de insinuație, care e șit deja la ivire acum câte-va săptămâni și atunci încă a fost din fundament contestată. Ministrul Blanc a stigmatizat-o acum de curând ca o absurditate, să se atribue guvernului italian ore-care înclinare către o acțiune separată, pentru că Italia și-a dat totă silința exclusiv, să readucă gruparea specială, care s'a ivit la începutul întemplierilor din Turcia, la concertul european. Acesta reiese faptice din documentele, pe cari le a înaintat baronul Blanc camerei italiene în 29 Novembre. Intre ele se află o depeșă a guvernului britic din 24 Octobeș, în care acesta își exprimă speranța, că Italia și celelalte puteri vor influența asupra porții în acel înțeles, ca să evite reîntorcerea unor evenimente atât de înspăimîntătoare, ca cele ce se întemplieră cu câte-va zile mai înainte. Guvernul italian a răspuns atunci, că el a înțeles pe ambasadorul său, să ajungă mai întei la o înțelegere cu ambasadorul german și cel austro-ungar, în ce privește spriginirea acțiunii, pe care o va considera guvernul britic de oportună și necesară într'un moment dat. Acest detail e su-

FOIȚA.

Lucrul manual educativ.

(Cursuri extraordinare ținute de George Moian, profesor la școala normală de institutori și la seminariul central din Bucuresci. Bucuresci Deposit: E. Gravelle & Comp. 1896. Prețul 1 leu.)

(Urmare.)

N'am reușit cu apelul, ca să înființez reînvierea proiectată, din cauza relațiilor încordate între poporul nostru din Transilvania și Ungaria și poporul magiar.

În schimb însă, pe cale oficială, s'a făcut un pas hotărîtor înaintea din partea sinodului archidiecezane ortodox română, din Sibiu. Sinodul, în primăvara anului 1889 a decretat introducerea lucrului manual educativ în seminariul pedagogic și teologic din Sibiu, pe ziua de 1 Septembrie a aceluiași an.

Pentru predarea acestui obiect am fost numit eu.

În cursul anului școlar 1889/90 mulți vizitatori au fost atrași de lucrările manuale bine reușite ale elevilor începători dela seminariul susmenționat. Învățătorii, cari au

vizitat atelierul acestui seminar, precum și acei, cari mai înainte luaseră parte la vre-un curs de lucru manual sau învățaseră pe altă cale să cunoască însemnătatea acestui obiect de educațiune și instrucțiune, au început a și manifesta, atât în adunările reuniunilor lor, cât și în particular, prin presă, satisfacțiunea și entuziasmul lor pentru începutul făcut, prin introducerea practicei lucrului manual în seminar, dar în același timp cereau cu totă insistința înființarea de cursuri extraordinare, în timpul vacanței de vară, ca și ei să și însușescă complet dexteritățile necesare în lucrările tehnice manuale.

Cel dintăiu care a ținut seamă atât de interesul cald și bine priceput al învățătorimei noastre față de împlinirea în conștiință a înaltei lor misiuni didactice, cât și de însemnătatea pedagogică a lucrului manual — a fost Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit al bisericeii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, Miron Romanul. Înalt presanția Sa a făcut toate sacrificiile necesare în această privință ordonând prin votul extraordinar archidiecezane ținerea cursului extraordinar de lucru manual, care a avut loc sub direcțiunea mea în seminarul din Sibiu, la 1890; acest curs a fost aprobat cu recunoștință și de sinodul eparchial

din 1891 cu obligămîntul de a fi continuat pe viitoriu.

La cererea repetită a mai multor institutori și învățători, parte de aici din țară, parte din Transilvania și Ungaria, am ținut pe urmă alte asemenea cursuri în Sibiu.

Mai la vesele urmăzătoare relații sumare asupra cursurilor mele extraordinare, ce am mai ținut după cele ce se cuprind în prima mea broșură, citată mai sus, în materia acestui obiect.

Greutățile, cu cari am avut a me lupta în ac stă direcțiune au fost foarte mari. Nu m'am sustras dela nici un sacrificiu pentru scopul, ce urmăream și urmăresc, de a accelera, pe cât se poate propagarea cunoștințelor tehnice practice ale lucrului manual în școlile noastre. Cu mult plăcere am prestat serviciile mele în mod gratuit la toate cursurile de până acum. Mai simțitoare însă decât toate acestea au fost sacrificiile bănesci, cari au constituit deficitul, rezultat din insuficiența încasărilor, destinate pentru acoperirea necesităților cursurilor (remunerarea măestrilor ajutorilor la instrucțiune și procurarea materiilor prime și în parte a materialelor.)

În primăvara anului 1892, invitat fiind cu insistență de congresul didactic din țară prin reșosatul secretar al congresului, pro-

fesorul C. C. Dobrescu Prahova, am ținut o conferință la acel congres, în Craiova. În această conferință am dezvoltat însemnătatea pedagogică a lucrului manual, dând lămuriri asupra confecționării mai multor obiecte, specialitate anume spre acest scop din toate specialitățile, cari s'au dovedit până acum mai corespunzătoare educațiunii și instrucțiunii tinerimei.

În urma conferinței sus menționate mai mulți membri ai corpului didactic, doritori de a învăța practica tehnică a lucrului manual, au cerut cu stăruință să se facă un curs de asemănare natură, fie în țară, fie în Transilvania. De aci a urmat ținerea cursului din vara anului 1892.

După încheierea acestui curs, dl ministru al instrucțiunii publice din țară, informator — se vede — despre rezultatele cursurilor de lucru manual pe de o parte și pe de altă parte fiind acest obiect tocmai la ordinea zilei și luat chiar în combinație la alcătuirea unei legi pentru învățămîntul primar (atunci încă numai proiect) — mi-a făcut onôrea de a mă chema aici la Bucuresci și a mă numi profesor de institutori și învățători.

Domnii institutori și învățători din țară, cari au luat parte la cursurile mele, au fost

ficient spre a demonstra, că politica italiană, ori-cât de înclinată a fost în totdeauna, să caute o alipire imitămă către Anglia, cu toate acestea totdeauna a pus înaintea tuturor celorlalte datorințe buna înțelegere cu aliații săi, Germania și Austro-Ungaria. Italia are desigur un merit în faptul, că acțiunea Angliei, Franței și Rusiei în chestia armenescă s'a transformat cu încetul într-o acțiune generală europeană, la care participă toate puterile în același spirit și în aceeași tendință, însă e remarcabil, că totdeauna înainte de această transformare, precum și după aceea, s'a dovedit înțelegerea puterilor din alianța triplă, ca solidă și de tot sigură. Dacă dintr-o parte, adică din partea politicii germane, s'ar putea dice, că a manifestat un fel de abținere, această imputare este tot atât de puțin îndreptățită, ca și aceea, care i s'a face politicii italiene, că D-șeu scie, ce acțiune separată intenționează ea în înțelegere cu Anglia. În Viena, unde este mai aproape interesul, ca să țină în vedere această chestie, lumea oficială este într-o deplină mulțumire cu atitudinea imperiului german, și cu a celui italian, și această ajunge spre a arăta, că nici Germania nu se poartă prea încet, nici Italia prea repede, că din contra amândouă statele se țin corect de linia, în care se mișcă concertul puterilor europene. — Așa dară încă odată: 1) Toate puterile europene lucrează în cel mai comun acord în chestia orientală 2) Intre puterile, cari fac parte din tripla alianță, există cea mai intimă legătură, până și în cele mai mici detalii. Cine se mai poate îndoi în fața acestor fapte, că pacea Europei e pe deplin asigurată!?

* * *

Cetim în „Pester Lloyd“: „Sinodul episcopesc sârbesc e convocat pentru ziua de 15 Decembrie la Carlovitz, ca să-și continue activitatea și să facă alegerea episcopului din Buda. Să prevedea, că va fi ales, precum i se scrie diarului „Egyetértés“, preotul greco-oriental din Buda, Ieremia Magyarevici. Acesta e un bun patriot cu sentimente unguresci și tocmai de aceea din partea minorității i s'a fac dificultăți; minoritatea a candidat pe archimandritul Mitrofan Sevici și pe fostul preot militar Zmejjanovici. Probabil, că Magyarevici va avea majoritatea absolută. — Cuvintele diarului guvernamental: „Acesta e un bun patriot cu sentimente unguresci“ n'au lipsă de loc de comentariu.

În ce privește retragerea ministrului Köller din cabinetul im-

periului german, numai încape nici o îndoială. Fôia oficială încă nu a publicat pânăcum nimic; s'a vede, e foarte greu, să se găsească succesorul. Despre motivele, cari au provocat retragerea, scrie diarul german „Volk“ următoarele: Köller a fost cel mai de căpetenie reprezentant al politicii, care se face cu pumnul. Modul, cum a înscenat el lupta contra socialistilor, n'a fost după gustul principelui Hohenlohe, care ca diplomat le cumpănește toate cu liniște. Impregiurarea, că el a întreprins dizolvarea neîndreptățită a reuniunilor social-democrate fără scirea colegilor săi, i-a săpat terenul de sub picioare. Dnul de Köller a crezut, să pôtă pușca cu un glonț de pușcă printr'un pârte de stencă. Dar glonțul s'a rentors și a nimerit pe vênătorul. Pușini ômeni vor vërsa lacrimi după sinucisal fără voie. Cei mai mulți vor gândi: Lucrul cel mai bun ar fi fost, să nu fi devenit nici odată ministru; apoi mai bine a fost, că n'a stat nici un an ministru. L'ar linguși acela, care l'ar numi o mediocritate pe scaunul ministerial. Intr'o altă țară, d. e. în Anglia, ar fi fost de tot cu neputință, ca un om de o cultură generală atât de minimă și de o nedibăcie parlamentară atât de exprimată, peste tot să ajungă la un oficiu atât de responsabil. Putea el vorbi, despre ce voia, despre „Romeo și Julia la țară“, despre artă sau literatură, despre politică sau morală, totdeauna avea simțul, că nu e crescut pentru tema sa. Siguranța burșicôsă a debutului său pôte, că i-a asigurat cândva un loc în parlament, între conservatori, dar ea n'a fost suficientă, ca să înlocuască și celelalte calități de ministru, care îi lipsesc. — Ne mirăm, că și în Germania se întemplă, să ajungă ministrii ômeni așa de puțin cualificați.

* * *

În Stuttgart s'a aliat din incidentul alegerilor comunale, partida populară germană cu partida social-democrată. E interesantă rezoluția, cu care s'a făcut compromisul dintre aceste partide: „În fața politicii, care se face acum în Berlin (alni Köller), din fundament greșită și plină de amărăciune, prin care se reînnoiesc persecuția de partide și suprimarea polițiană a partidei lucrătorilor s'a semnalat un protest și din partea celor mai hotărâți contrari ai social-democraților, și protestul nu pôte fi mai demn și mai cu efect înălțat, ca prin inactivarea unei politici de toleranță. Partidul popular rebue să se opună hotărât în interesul unei dezvoltări sănătoase ori-cărei încercări de complot nimicitor al partidei, care posedă încrederea marilor cercuri din pëturile

de jos și care mai puțin prin escluderea dela conlucrarea pozitivă la problemele politice și comunale pôte fi înfrântă în rêtăcirile ei“. Acestei convingeri i am dat și noi expresie în diarul nosfru imediat, ce am cetit despre dispozițiile polițienesci ale ministrului Köller. Am șis atunci, și dicem și acum, că un curent atât de puternic, cum e socialismul, nu se pôte omori prin ordine ministeriale sau polițienesci, cari din contră în loc, să-l nimicescă, îl promovéză. Faptul deja sigur, că tocmai din această cauză va fi silit Köller să se retragă, e un nou triumf pentru socialism care, așa se vede, că merge cu pași gigantici înainte. Nu în politică este de a se căuta lécul, ci în ameliorarea stărilor sociale economice-financiare. În interesul omenimei întregi ar face bine după a noastră părere, toate guvernele din lume, să se ocupe mai mult cu cestiile sociale, economice-financiare, cu o educație religioasă și să facă mai puțină politică!

Faptul, că în Varșovia a fost numit guvernor general, Șuvaloff a provocat o nemulțămire mare, mai în totă presa rusescă. Nu e o gazetă, care să nu strige, că influința rusescă în Polonia decade, că polonismul își ridică capul mai cutezător ca ori și când, și că nu trebuie să aibă cineva încredere în poloni, cari nici odată nu se fac ruși. La toate aceste acuze îndreptate contra contelui Șuvaloff, a răspuns numai o singură fôie, cea oficială a guvernorului amintit. Ea numește toate aceste acuze nice agitații stricacioase, cari împedecă apropierea pacinică, a polonilor de ruși. Această declarație însă a aruncat numai ulei pe foc. Presa rusescă s'a mâniat și mai tare și continuă a-și exprima fără rezervă indignarea ei. Ar putea deocamdată să nu se mai întrécă, dice „Neue Freie Presse“: Un guvernor general din Varșovia trebuie să bage bine de seamă la aceea, cum suflă vântul din Petersburg și deocamdată suflă acolo vânturi atât de diferite, încât și cea mai fină ureche diplomatică ar putea ajunge în dubiu asupra întrebării, care direcție e predominantă. Conte Șuvaloff e cu toți afabil și caută după putință, să-i mulțămescă pe toți. O afabilitate deosebită către poloni din partea lui se pôte nega. El scie foarte bine, că lumea oficială în Petersburg e mulțămită cu el, dacă își va implini datorințele sale, întru cât e cu puțință pe lângă hotărâta ținere a polonilor la naționalitatea lor, fără de a ajunge la mësuri brutale. De altmintelega și polonii s'vor feri, ca să i facă greutateți contelui Șuvaloff, pentru

că ușor s'ar putea treși cu un al doilea „Gurko“. Nu ne putem mira din destul pentru ce atâta îngrijire din partea presei rusești, pentru o mână de poloni. Lacomii mai sunt și rușii; ar vrea să cucerescă totă lumea. Russificarea este problema tuturor guvernelor colosului dela Nord!

* * *

În Vinerea trecută, în momentul, când s'a închis ședința camerei din Paris, s'au aușit în sală trei pușcături de revolver. Mai erau de față numai 15 deputați. N'a fost nici unul rănit.

Ce lucru grozav; nici în parlament nu mai pôte fi francesul sigur de viața lui. Etă unde duce lipsa de religiositate!

Răspuns la o întrebare.

Din incidentul articolului nostru „Certa între frați“ din Nrul 128, dl Ax... din Brașov, din a cărui predicatie de post citasem o alineă, pentru unica observare ce o făcusem între parantese „prea târziu te ai pocăit și D-Ta, dle Ax...“ ne pune următoarea întrebare:

„Ce legătură are certa între frați, adică părerile din „Dreptatea“ și combaterea „Tribunei“ cu postul de cărnării, spirituoase și tabac a lui Ax...?“

Ce combinațiune, ce deducțiune, că dela lipsa de capi ori conducători naționali și nihilism să ajungi la predică despre post și convingerea lui Ax..., că cu postul am puté îndupleca pe adversarii nostri să ne recunoscă de națiune politică? și dacă și un astfel de păciutor propoveduit ar pretinde a fi cap sau conducător, ce a greșit, ce delict, ce fără de lege? Ce crimă a comis sau ce ar fi trebuit să facă și nu a făcut, ca să nu fie prea târziu pocăința?“

Venim cu plăcere să satisfacem cereri dli Ax....

La totă întemplarea este o coincidență frapantă între disputa „Dreptății“ cu „Tribuna“ și între vederile dli Ax... despre modul de a recăștiga românii dreptul de „națiune politică“

„Tribuna“ se laudă cu „conducătorii“ fără a-i numi, „Dreptatea“ dice, că nu cunoșce nici un conducător, noi constatăm, că în faptă nu se arată pe scenă nici un conducătoriu, prin urmare preținșii conducători, cu toții s'au pus pe înfrênare dela luptă — pe post politic.

Deore-ce însă nu se pôte presupune despre conducătorii români, că ei n'ar lupta pentru revendicarea drepturilor politice confiscate, ér dl Ax... afirmă, că cel mai sigur mijloc „de a puté îndupleca pe adversarii nostri să ne recunoscă de națiune politică“ este postul, cel mult în 2—3 ani. trebuie să presupunem despre preținșii conducători, că și ei sunt inspirați tot de vederile dli Ax... și întru implinirea sfinței lor chemări au abandonat lupta purtată fără succes 30 ani, ca postind 2—3 ani să ne pomenim p. e. în anul Domnului 1898 cu autonomia Transilvaniei, prezentată drept cadou de Crăciun de către adversarii nostri.

Veși dle Ax... că între cele scrise în „Tribuna“ și „Dreptatea“ și între articolul D-tale din „Gazeta Transilvaniei“ este o „legătură“ strînsă, o „combinațiune“ fundată, ér „deducțiunea“ noastră este logică.

ÉR ce privește păcatul Dtale de carele atât de târziu te ai „pocăit“, acela nu este altul, decât că atât amar de timp ai ținut „lumina sub obroc“ și numai acum după ce treideci de ani ne-am sleit toate puterile în luptă sterilă, vini și ne deschidi ochii, cum? ce mijloc putem noi în 2—3 ani să devenim „națiune politică“? și încă un mijloc atât de ușor, să șostim adică Mercurile și Vinerile și cele 4 posturi prescise de

informatorii entusiști ai tuturor aceluia, cu cari ei au venit în contact, le-a arătat prin practica lor în scôla însemnătea lucrului manual educativ pentru poporul nostru și în modul acesta multora le-a căștigat interesul de a lucra împreună cu ei pentru răspândirea acestui obiect în scôlele primare din țară.

O propagandă mai puternică în această direcțiune a făcut în timpul din urmă d-nul Ioan Kalinderu, administratorul domeniilor Corônei. D-sa s'a îngrijit de timpuriu nu numai pentru pregătirea învățătorilor săi în lucrul manual, ci și pentru punerea în practică a acestui obiect, într'o măsură mai mare și într'o formă mai corăspundătoare intereselor țării. Bogata colecțiune de produse industriale din comunele domeniilor Corônei, colecțiune ce s'a vëdut la esposiția cooperatoțiilor din țară în anul 1894 și 1895 din Bucuresci, este o industrie națională frumoasă și destul de perfecționată, isvorită numai din lucrul manual scolar.

Cât pentru activitatea mea pe terenul practicii obiectului des menționat, de când am intrat în țară până la data scrierii acestor rânduri, activitate care a depins și depinde în cea mai mare parte de alții și sub influența diferitelor împrejurări, nu vreau să

înregistrez de astă-dată, decât cursul estrordinar din vara anului 1894, asupra căruia urméză relații la rëndul său mai la vale.

Cursul ținut în Sibiu,

1—30 August, 1890.

După-cum corpul nostru didactic s'a arătat de doritor de a-și căștiga cunoșcințe temeinice în practica lucrului manual, era natural, să fie — precum a și fost — o afluență mare la acest curs, cerut cu atâta insistență din toate părțile. Cereri pentru înscriere au venit dela învățători din Țară, din Transilvania, Ungaria și Bucovina. Numai 60 de locuri au fost hotărâte de consistoriul eparchial. Mulți împinși de dorința entusiastă de a învăța cu ori-ce sacrificiu lucrul manual, au stăruiț și după ce au fost odată respinși, ca să se de primiți la curs (unii chiar cu toate cheltuelile lor proprii). Lipsa de spațiu și de puteri didactice pentru instruire n'au permis cu toate acestea a se spori numărul participanților acestui curs.

La acest curs s'au învățat următoarele specialități de lucru manual: Impletituri de pae, papură și nuele, cartonagiul cu legatul cărților, sculptura geometrică cu traforagiul și tēmplăria.

Din aceste 6 specialități fie-care participant a putut învăța câte două; numai cei,

cari și-au ales impletiturile de pae și papură au putut învăța, pe lângă acestea, încă una din celelalte specialități.

Pentru prevederea instrucțiunii tehnice practice am avut ca ajutor pe dl institutor din Brașov, Candid Mușlea, cu care făcusem primele întreprinderi de lucruri manuale.

Afară de partea tehnică practică am predat tuturor participanților în mod colectiv și teoria lucrului manual: (Esplicațiuni asupra principiilor pedagogice, cari servesc de basă practicei acestui obiect, dezvoltarea istorică a lucrului manual și esplicațiuni asupra materiilor prime asupra, uneltelor necesare și metodologia lucrului manual).

Obiectele lucrate au rămas în proprietatea celor ce le-au confecționat; ei și le au putut însă ridica din sala, în care au fost espuse, numai după încheierea cursului.

Timpul de instrucție a fost 7 ore pe zi. Aceste ore au fost sporite în urma cererii unanime a participanților cursului.

Discuțiunile de séra, asupra diferitelor cestiuni relative la anumite împrejurări locale, cari influințéză într'o formă sau alta practica lucrului manual, au fost obligătoare pentru toți.

(Va urma.)

sânta noastră biserică. Un lucru carele poporul „talpa țerii” îl face, și numai dela inteligență se cere puțină înfrânare, ce a-cel pentru un lucru atât de sublim, negreșit o va face, numai să fie convinsă, că va avea rezultat.

În acest scop, spre a contribui și noi cât se poate la capacitatea inteligenței, ne permitem și noi următoarele întrebări către DV.

1. Ce legătură este între începutul și între sfârșitul articolului Diale, publicat în Nr. 157 al „Gazetei Transilvaniei”?

2. Ce „legătură” ce „combinațiune”, ce „deducțiune este între postul de cârnarii, spirituoase și tutun și între dreptul românilor de „națiune politică”?

Avis!

În fața alegerilor municipali, ce se vor efectui în congregațiunea din 19 Decembre n. a. c. se convocă ședința clubului municipal român din comitatul Sibiului, pe *Vineri, în 13 Dec. n. la 5 ore p. m.* în localul casei române din loc.

Concurenții români, cari voiesc să reflecteze la vre-unul din posturile vacante au să se însinue la biroul clubului

Sibiui, în Decembre n. 1895.

Biroul clubului:

Ioan A. de Preda,
președinte

Dr. N. Vecerde,
secretariu.

Noutăți.

Invitare. Societatea de lectură „Andrei Șaguna” invită la „Ședința publică”, ce se va ține Mercuri, în 29 Novembue st. v. în memoria marelui arhiepiscop Andrei în sala cea mare a „seminariului Andreian” În ceputul la 7 ore sera. Ofertele benevole în favorul societății se vor cuita cu mulțămite pe cale publică.

Program:

1. „Cuvânt ocașional”, rostit de Vict. Păcală, cleric în cursul al III-lea.
2. „D zeul nostru”, de D. Cunțan, executat de corul seminarial.
3. „Actul V., scena IV. și V. din „Ovidiu”, dramă de V. Alexandri, predată de Lazar Triteanu (Ovidiu) și Ioan D. Șortan (Ibis), clerici în cursul al I.
4. „Introducerea limbei de Iosif Enescu cleric în cursul al III-lea.
5. „Clevetici Ultra-Demagogi”, cantonetă comică de V. Alexandri, predată de Traian V. Motora, cleric în cursul al II-lea.
5. „Pe orizont departe”, de F. Mendelsohn, executat de corul seminarial.

În legătură cu acesta se adu e la cunoștința On. Public, că la consultarea M. Onor. Corp Profesional în o ședință a societății s'a adus un conclud, în urma căruia invitațiile din partea elevilor seminariilor nu se mai fac, ca în trecut, adecă în persoană, rapid procedura acesta prea mult timp, ci numai prin postă.

Programul concertului militar, care se va da în sala dela „Gesellschaftshaus” în 11 Decembre n. a. c., în favorul susținerii mormintelor celor căduți în Boemia.

1. „Marș de aducere aminte” de Suck.
2. Quvertura din opera „Mignon”... de Thomas.
3. Fantasie din opera „Aida”... de Verdi.
4. „Jocul fetelor, cari vând flori și Condolierii”, din baletul „Rouge et noir”... de Bayer.
5. Fantasie „Carmen”, pentru violină, de Sarasate.
6. a) „La Königssee”, idillă, de Behr; b) „Harfă și césornic de joc”, de Harmston.
7. „A Il-a Rapsodie ungurcă”, de Liszt.
8. Două cântece din opereta „Cameratul de aur”, a) „Cântec de Tătovare”; b) „Fetișă eu te iubesc”, de Roth.

9. Fragmente din opera „Pagliacci”, de Leon Cavallo.

10. „La noi acasă”, vals, de Strauss.

Nu se face necunoscințare despre acest concert, care se va ține la mese întinse, prin placate. Intrarea 1 corónă. Deschiderea salei și a casei la 7 ore. Începutul concertului la 7 $\frac{1}{2}$ ore.

* * *
Cea mai mare floare din lume. Pe insula Sumatra crește o floare, numită Amos-fotacus Fitatum. Această plantă pe timpul înfloririi n'are decât o singură frunză, care e lungă de 15 metri, și cotorul ei abia îl pot cuprinde doi oameni. Potirul florei așa e de mare, încât poate acoperi trei oameni.

* * *
Ce se mănâncă o cântăreță? O cântăreță de profesiune scrie, că tortele, nucile migdalele, stafidele și toate bucatele gătite cu scorțișoră sunt venin pentru o cântăreță. Ea dă sfatul ca cel puțin două ore înaintea de a cânta, cântăreța să mănânce mâncări ușore. Când are să cânte la 8 ore, ea totdeauna mănâncă la 4 ore. Ce privesc beuturile ea dăce: beuturile preste-tot sunt stricăcioase, laptele singur e recomandabil și încă mai bun este amestecat cu sodă. Vinul, fie de orice calitate, este stricăcios. Pome próspețe și cöpte bine, cu deosebire böne de struguri sunt cele mai recomandabile pentru o cântăreță.

* * *
Jertfa credinței deșerte. Causa morții Luisei de Savoia, mama împăratului Germaniei Francisc I., a fost un comet, pe care ea l'a vădit într'o nopți din luna lui September 1531 în odaia sa de dormit. Vădind în odaia sa o lumină deosebită, dete ordin să se ridice perdelele, și atunci apărut un comet strălucitor. Acesta e semn rău, își gândi ea, și porunci să se lase jos perdelele și să se facă pregătiri pentru despărțirea ei de pe pământ. Medicul de casă o asigură, că sănătatea nu-i este atacată și că se află deplin sănătoasă, ceea-ce și ea recunoscu, dar ține una, că acel semn este semnul morții ei apropiate. Luise de Savoia a și căduț jertfă credinței sale deșerte, căci a treia și închise ochii pentru totdeuna.

* * *
Viéta omului. În lumea intră mor în fie-care an 33 milioane de oameni, sau 91.554 într'o zi, 3730 într'o oră și 62 în fie-care minută. Fie-care puls însă mână mörtea unei ființe omenești. Cei mai mulți morîn etate de 38 ani. A patra parte din populațiune mor înainte de-a ajunge 7 ani, ér jumătate mor înainte de-a ajunge al 17 an al etății. Din 10,000 de oameni numai unul ajunge etatea de 100 de ani; din 500 de oameni numai unul ajunge etatea de 90 de ani și din 100 de oameni, numai unul ajunge etatea de 70 de ani. Cei însurați trăesc mai mult, decât cei neinsurați. Din 1000 persoane, cari au ajuns etatea de 70 de ani, au fost: 43 preoți 40 țărani, 33 dileri, 32 militari, 29 advocați și ingineri 27 profesori și 24 medici.

* * *
Ce influință are nutirea cu carne asupra pörului? Labouchère cunoscutul deputat radical englez desvöltă în mod interesant într'o löie englesă: că ce influință are nutirea cu carne asupra pörului. Nu de mult — dăce — au scris foile franceze despre influința ce o eserecază musica asupra desvöltării pörului. Așa mi-se pare, că aci este vorba numai despre nisce casuri obvenite ca din întâmplare, basate pe forme curat esterioare. Causa acestui fenomen este mai mult de a să căuta în aceea, că musicianții în mare parte sunt din regiunile sudice sau sunt de origine jidani. La töte popörele, care se nutresc cu carne, găsim o slabă desvöltare de pör. În timpurile antice când jidovii trăiau strict dupa prescriesele talmudului, ei spălau carnea atât de tare până când apa cea din urmă, ce se scurgea de pe ea, era de tot curată. Prin acesta carnea își perde gustul, nu le escită pofta de mâncare și nici nu se nutritu cu ea în o măsură atât de mare, ca alte popöre. Icönele vechi jidovesci ne represintă tot persoane cu barbe mari și păr bogat. Se înțelege cu modul acesta musculatura nu li-se prea putea desvöltă; de altcum nici nu se ocupau ei cu astfel de meserii, cari să fi reclamat o musculatură mai desvöltată. Foile franceze aduc de esemplu pe Verdi, pentru a dovedi influința binefăcătoare a musicii pentru

crescerea pörului. Față cu acesta Labouchère amintesc pe Rochefort, care nici notele nu le-a cunoscut. Dacă Rochefort nu și-ar tunde bogatul său pör carunt, ar cresce atât de tare, încât nu o femeie frumoasă l-ar putea invidia pentru el. Apoi Rochefort trăesc forțe moderat, și se dăce că în viața lui numai odată a beut vin, ca băiat, dară și atunci l-a lăpădat la moment. Statuele grecesci represintă capete cu pör bogat, pe când d. e. Caesar, care aparținea clasei comotisătorilor, a fost de tot pleșuv. Ludovic XIV și-a perduț pörul de timpuriu, și-a purtat pörucă.

* * *
Cel mai straniu djar, de sigur, a început să apară în Barcelona sub titlul de „Tela Costada” („Pândă tăiată”). Numărul 1 este făcut dintr'o bucată de pândă, formatul unei cöle tipărite. Tecstul și ilustrațiile sunt executate forțe deslușit, curat și înfățișază acele servicii, la cari se pöte întrebuința „Tela Costada”, anume: precauțöia și-l pöte pune pe cap drept năframă; golanul își cărpesc pantaloni cu föia; Nemțöica îl întrebuințază drept fășii; „gigerl”-ul îl bagă în buzunariul de pe piept ca batistă „extra”; studentul ca piept la cămașă; calfa ca traistă pentru unelte, etc. Djarul se vinde cu 12 cr. și cel dintăiu număr s'a tipărit în 12.000 esemplare.

* * *
O societate nostimă. Meliorisții din Anglia voiesc să facă o societate de tot nostimă. (Meliorisții în Anglia se numesc acei ndividii, cari au pretensiunea, de a fi îndreptătorii lumii. Djarul „Medical Monthly” publică sub titlul: „Luerical molipsitöre” unui articoli, în cari se arată până la evidență, că sărutările sunt periculoase. Japonezi trebuie să fie ömeni cu minte, căci ei nu se sărută nici-odată. Englezii țin calea mijlocie, dar până unde are să se întindă acesta cale, încă nu-i determinat. Lucru firesc, că din partea autorităților civile abia se va face vre-un pas în sensul acesta. Dacă — dăce un critic — ne-am ține de töte prescripțiile medicale, ar trebui ca vecinic să purtăm cu noi o sticlură cu medicină. La englezi nici femeile nu se sărută, ci își dau numai mânilor, plecându-se ușor. Sărutul chiar și la întâlniri e privit ca lucru moșicesc.

* * *
Cum își petrec domitorii? Sultanul din Marocco are în palatul seu de pe mare un drum de fer, care trece prin salele palatului și se sfârșesc în odaia lui de dormit.

Mica mașină a acestui tren trage după sine un cupeu asemenea mic, în forma unei săuii, în care Sultanul șede comod, ori stă culcat. Acestă cale ferată de casă a costat 240,000 fl.

Regele Portugaliei a poruncit să i se facă o altă mirozenie. El și-a comandat adecă o calé-a de vapor, cu care acușia va puté să se preumbe pe stradele din Lisabona.

* * *
Un mire de 80 de ani. Cunoscutul bărbat de stat al Australiei Henry Parkes, în etate de 80 ani, acum a treia-öră se căsătorese. Aléa inimei sale este o fată de 22 ani, a unui econom: ea stă deja de 4 ani în serviciul actualului său mire. Foile din Australia emuléză întru a lauda frumșea și hărnicia acestei fete.

* * *
Haz.
— Dar de ce te închisără cumetre?
— Pentru-că am găsit un cal.
— Numai pentru atâtă lucru?
— Apoi mai e, că l'am găsit înainte de a-l fi perduț stăpănu-sau.

*
Söcra: „Iubite ginere, voiesc să me fotograféz anume pentru tine, fi bun spune mi în care vestmēt mē veđi mai bucuros?”

Ginerele: „Mai bucuros te ved... în vestmēt de călătorie.”

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

De lângă Mureșiu 23 Novembre.

Loialitatea tribuniștilor.

Domnia lor își bat pieptul laudându-se cu loialitatea lor către Monarhul nostru, și ostentativ vreau să

se presinte, ca cei mai credincioși sușuși ai tronului.

Cum însă nu le vine la socötela vre-o dispozițiune mai înaltă, nu se sfiesc a o critica cu cuvintele cele mai necioplite.

Așa acum nevenindu le la socötă distincțiunea prea înaltă, cu care fu onorat ilustritatea sa Dr. Iosif Gall, și care distincțiune însemnă aprobarea acelei direcțiuni politice, ce ținde a promova buna înțelegere între români și magiari, a realisa programul partidei moderate a românilor, actul acesta îl timbréză de nemoral, dăcend, că ordul i s'a dat pentru trădarea bisericești și națiunei sale, ori pöte cred ei serios, că așa ceva ar fi un merit venic de distingere la locurile prea înalte!

Sermanul poporul român, unde l'ar duce profetiile cei falși dela „Tribuna”, dacă ar asculta de ei, l'ar înstréina de către dinastia, de către cel mai puternic razem al său; ar fi supremul timp, ca publicul să părăsescă atare föie, care periclitéză viitorul românilor propagand ideii, cari trebuie să il ducă la prăpastie.

Dușmânia nemărginită, de care se aprind tribuniștii față de tot omul, care nu jöră în principiile lor, i-a orbit de tot; cu limba de foc sar și asupra acelor, cari au căutat a le ajuta idolilor lor, când suferiau în închisöre; întrebați domnilor pe capii DVöstră, Lucaciu și Coroian, ce le a dăis ministrul Erdélyi, când au fost la densus, ca să mulțămescă pentru agrațiare? Nu li-a spus öre: domnilor, de multe ori a călcat acest parquet domnul Gall, căutând să vă ajute și să mijlocescă eliberarea! Mulțămul e acum, că argații memorandiștilor il tărăesc în tină.

Curtius.

Nr. 438—1895

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiü de 100 fl. din fondul general al Asociațiunii, unui tinër român din Munții apuseni, ca să pöta urma cursul la vre-o scölă de sculptură în lemn sau pétră din patrie, să escrie concurs cu terminul până la 30 Decembre 1895.

Tinerii cari doresc a reflecta la acest stipendiü, au să înainteze cererile, în terminul deshis, Comitetului Asociațiunii în Sibiui (Nagy-Szeben, Mühlgasse 8), instruite cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestat scolar, din care să se vadă, că a terminat II clase la vre-o scölă medie sau civilă, ori apoi VI cl. la scöle elementare poporale, ca să pöta fi primit la vre-o scölă de categoria amintită, cu începutul semestriului al II-lea dela 1 Februar, anului curent scolar;
3. Atestat, dacă de present cercețeză deja vre-o asemenea scölă;
4. Document despre învoirea părinților sau tutorului, prin care să obligă a permite tinărului, ca să încheie în regulă cursul învățămētului de patru ani;
5. Alte eventuale documente re comandatöre.

Cererile intrate după termin nu se iau în considerare.

Sibiui, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, înțută la 3 Octöbre 1895.

Dr. Il. Pușcariu,
vice-președinte.

Dr. V. Boloș,
secretar II.

Loterie.

Sămbătă, în 7 Decembre n. 1895.

Budapesta: 16 85 60 48 83

[219]

1-1

Publicațiune.

In sensul §-lui 124 a procedurii judecătorești în cauze matrimoniale se aduce la cunoscință publică că Ana Ciaba din Ofenbaia este despărțită de pribegitul ei bărbat Alecsă Rancea, tot de acolo, prin sentința consistorială Nr. 6516 Bis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tr. de Lupșa.

Ofenbaia în 19 Nov. 1595.

Ioan Damian,

protop.

6346/895 sz. polg.

[215] 2-3

Hirdetmény.

A nagyszabasi kir. törvényesék közlésészi, hogy Szebenmegyébe kebeleztet Hermany közseg hataranak tagositasa megengedhetosege feletti targyalast a nagyszabasi általános takarékpénztár mint érdekel birjokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjau 1896 évi január hó 13-ik napját d. e. 9 órakor a hermanyi községi irodába kitzizte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birjokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekinteni.

A nagyszabasi kir. törvényeséknek 1895 évi november hó 14-én tartott üléséből

Phleps Frigyes, elnök.

(Olvasatlan) jegyző.

[213]

3-3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a doua din opidul Cincul mare protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu terminul preclusiv de 30 zile dela prima publicare în foia bisericească „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, după cum s'a constat și staverit din partea comitetului parochial, dau un venit anual de 633 fl. 90 cr. v. a.

Teritoriul a ocupa acest post au așterne cererile concursuale la subsemnatu, oficiu protopresbiteral în terminul preclusiv instruite și provădute cu documentele de calificățiune recerute de normele bisericesc în vigóre

Informățiuni mai deapropo despre starea acestei parochii se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral sau dela comitetul parochial respectiv.

Agnita, 29 Octobre 1895.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso, protopresb.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Table with multiple columns and rows showing train schedules for various routes including Budapesta - Predeal, Budapesta - Arad - Teiuș, Budapesta, gara de vest - Orșova - Verciorova, Cucerdea - Oșorheiu - Reg. săs., Copșa-mică - Sibiiu - Avrigh - Făgăraș, Brașov - Zernesci, Simeria (Piski) - Hunedóra, Brașov - Chezdi-Oșorheiu, Murăș-Ludoș - Bistrița, and Arad - Timișóra. Each section includes train numbers, departure times, and station names.

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă órele de uópte.